

บทที่ 2

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "การใช้ประโยชน์ของสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต" ยังไม่เคยมีผู้ใดทำมาก่อน เท่าที่ทำการสำรวจมีงานวิจัยต่าง ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกัน เช่น การใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนในระดับมัธยมศึกษา การสำรวจสภาพห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษา การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งรวบรวมได้มีดังนี้คือ

ในปี พ.ศ. 2504 แผนกห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ของอุปการศึกษากรมวิชาการ¹ ได้ทำการสำรวจห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาสวนกลางและสวนภูมิภาคผลปรากฏว่าโรงเรียนส่วนมากมีห้องสมุดที่จริงแต่จำนวนหนังสือและวารสารมีน้อยมากไม่สมดุลงบกับผู้ใช้จำนวนโสตทัศนวัสดุที่จำเป็นก็มีน้อยมาก ที่เก็บหนังสือเป็นตู้ปิดกุญแจเสียเป็นจำนวนมาก บรรณารักษ์ของห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และต้องสอนตั้งแต่ 15-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทำให้ระยะเวลาเปิดบริการห้องสมุดน้อยมาก

ในปีการศึกษา 2508 จิตรบุญรวม เถาว์ธนา² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" ผลการวิจัยปรากฏว่าโรงเรียนสาธิตและโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษามีห้องสมุดทุกโรงเรียน

---

¹กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการสำรวจสภาพห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาลประเภทมัธยมศึกษา (พระนคร:คุรุสภา, 2504), หน้า 25.

²จิตรบุญรวม เถาว์ธนา, "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508), (อัครสำเนา).

จำนวนหนังสือและเอกสารสำหรับคนควาประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาที่มีอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ มีจำนวนปานกลาง ประเภทของหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาที่ครูใช้มากคือ แบบเรียนวิชาสังคมศึกษาเล่มอื่น ๆ นอกเหนือจากเล่มที่ใช้เป็นประจำ ส่วนประเภทของหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุดคือหนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ

จิตรบุญรวม เฒ่าวัฒนา ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าโรงเรียนควรจัดหนังสือประเภทต่าง ๆ ให้มากพอสำหรับครูและนักเรียนที่จะใช้ศึกษาคนควา ครูควรจะต้องศึกษาคนควาจากแบบเรียนหลาย ๆ เล่มและจากหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนนอกจากจะใช้หนังสือแบบเรียนแล้ว ควรใช้หนังสืออ่านประกอบด้วย ครูควรจัดการวัดผลเกี่ยวกับการเรียนวิชาสังคมศึกษาเสมอ ๆ โดยให้หลายวิธีเช่น ใ้ทำการสังเกต อภิปราย ตอบคำถาม ปากเปล่า การทำแบบฝึกหัด การทำรายงาน และการสอบข้อเขียน เป็นต้น

ในปีการศึกษา 2509 บรรจง นิวาสะบุตร¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา" ผลการวิจัยพบว่ามีการใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนทั่วประเทศ ทั้งครูและนักเรียนส่วนมากพอใจในการสอนวิธีนี้ ส่วนอุปสรรคที่ประมวลได้มีดังนี้คือ ห้องสมุดมีหนังสือและวัสดุไม่เพียงพอ สถานที่ห้องสมุดคับแคบ ห้องสมุดขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น บรรณารักษ์ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์และครูสอนยังมีไม่เพียงพอ

บรรจง นิวาสะบุตร ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรจัดหาซื้อหนังสือและวัสดุห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดสังคมศึกษา หมวดภาษาไทย หมวดภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นหมวดที่ครูใช้ประกอบการสอน และนักเรียนชอบเรียนมากที่สุดมาไว้ในห้องสมุดให้มาก ควรจัดทำบัตรรายการให้สมบูรณ์ เพื่อความสะดวก แก่ผู้ใช้ห้องสมุด ควรจัดให้มีชั่วโมงห้องสมุดในตารางสอน

¹บรรจง นิวาสะบุตร, "การใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509), (อัสสาเนา).

และครูสอนควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการวางแผนการสอนให้มากขึ้น เช่น มีการปรึกษาเรื่องหนังสือ และวัสดุที่ใช้ประกอบการเรียนในวิชาต่าง ๆ การจัดบริการหนังสือจอง เพื่อให้นักเรียนคนควาประกอบการเรียน

ในปีเดียวกัน สุปถีย์ โคตรจรัส¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" ผลของการวิจัยพบว่าสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนวิชาสังคมศึกษามากที่สุดคือ ห้องสมุด แต่ห้องสมุดยังมีหนังสือน้อยไม่เพียงพอแก่ผู้ใช้ ครูส่วนใหญ่เมื่อประสบปัญหาในการสอนมักจะแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยคนควาหาคำตอบจากห้องสมุด อุปกรณ์การสอน ที่ครูส่วนใหญ่ใช้คือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาที่ครูใช้มากที่สุดคือ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ และบทความต่าง ๆ

004756
 สุปถีย์ โคตรจรัส ได้ขอเสนอแนะไว้ว่า ครูจะต้องทำตัวให้ทันกับความเคลื่อนไหวทางวิชาการ และพยายามทำตนให้คุ้นเคยกับวัสดุอุปกรณ์และแหล่งวิทยากรต่าง ๆ

ในปีการศึกษา 2512 รัตพร ชังชาดา² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในส่วนกลาง ปีการศึกษา 2512" ผลการวิจัยพบว่าสภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาลในส่วนกลางเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาปรากฏผลดังนี้ ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐานของห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดไต่รับงบประมาณไม่เพียงพอ มีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้อง

¹สุปถีย์ โคตรจรัส, "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509), (อัดสำเนา).

²รัตพร ชังชาดา, "การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในส่วนกลาง ปีการศึกษา 2512" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกบรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2512), (อัดสำเนา).

สมุดไม่เพียงพอ และบรรณารักษ์ต้องสอนด้วย หนังสือและวัสดุในห้องสมุดเก่าชำรุดมาก จำนวนหนังสือไม่สมดุลกับผู้ใช้ และไม่ตรงตามความต้องการ ครูและนักเรียนส่วนมากไม่รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกต้องและไม่ได้ใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนมากเท่าที่ควร

รัตพร ชิงชาดา ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนดังนี้ คือ ครูควรใช้ห้องสมุดให้มาก ควรจะมีการแบ่งชั่วโมงให้นักเรียนเข้าคนควาจากห้องสมุด โดยครูคอยควบคุมดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือ ควรมีการแบ่งหัวข้อในการเรียนการสอนให้นักเรียนใครคนควาหาความรู้ด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการอ่าน ครูควรจะได้ติดตามความเคลื่อนไหวของห้องสมุด และติดต่อให้ความร่วมมือกับบรรณารักษ์อยู่เสมอ และครูควรแนะนำนักเรียนเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบการเรียน

ในปีการศึกษา 2514 พันทิพา เมฆบูรณ์¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" ผลการวิจัยปรากฏว่าครูและนักเรียนส่วนมากมีความเห็นว่าในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาจำเป็นต้องใช้ห้องสมุด โรงเรียนเพิ่มเติมจากชั่วโมงสอนประมาณ 1-3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หนังสืออ่านประกอบที่ครูและนักเรียนสนใจอ่านคือหนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ วารสารหนังสือพิมพ์ และหนังสือสารคดีเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว ครูและนักเรียนส่วนมากเคยเรียนรู้อาหรือได้รับการอบรมวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการใช้ห้องสมุดโรงเรียน ในการเรียนการสอนก็คือหนังสือและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา มีจำนวนน้อยไม่สมดุลกับผู้ใช้ ขาดการประสานงานระหว่างครู สังคมศึกษาและบรรณารักษ์ บริการของห้องสมุดยังต้องได้รับการปรับปรุงให้สะดวกรวดเร็วขึ้น

พันทิพา เมฆบูรณ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้คือ กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนเพิ่มขึ้น จัดศึกษานิเทศก์หรือผู้เชี่ยวชาญเรื่องห้องสมุดโรงเรียนไปให้

¹ พันทิพา เมฆบูรณ์, "การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), (อัครสำเนา).

คำแนะนำในการบริหารงานห้องสมุด การบรรจุบรรณารักษ์ควร คัดเลือกผู้ที่มีวุฒิทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ และบรรณารักษควรให้ความร่วมมือกับครู และนักเรียน ทาวิธีชักจูงให้นักเรียนใช้ห้องสมุดควยวิธีการต่าง ๆ ครูและนักเรียนควรพยายามใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ควยการอ่านหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ให้มากที่สุดในห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดอื่น ๆ

ใน ค.ศ. 1967 Bennet Curtis Mullen¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A

Survey of Problems, Practices and Conditions Affecting the Use of the Library in Instruction in North Central Association Schools in Missouri"

วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาการปฏิบัติงาน และสภาพของห้องสมุดที่มีผลต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนของ North Central Association ในรัฐมิสซูรี

ผลของการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ ครู และบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนจะต้องทำใหห้องสมุดมีค้ายิ่งต่อการเรียนการสอน ครูใหญ่ ครู และบรรณารักษ์ยังไม่ใครวมมือกันจัดทำห้องสมุดให้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง บรรณารักษ์ส่วนมากไม่ใคร่มีส่วนร่วมในการจัดวางหลักสูตรและจัดเนื้อหาวิชาที่มีการสอนในโรงเรียน งานที่ครูให้นักเรียนทำส่วนใหญ่ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ห้องสมุด การเปิดบริการของห้องสมุดในตอนเย็น ในวันหยุดและในระหว่างปิดภาคเรียนมีน้อย ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของ North Central Association รัฐมิสซูรี ยังไม่ใคร่มาตรฐาน ขั้นต่ำของห้องสมุดโรงเรียนของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน ห้องสมุดโรงเรียนยังไม่เป็นศูนย์ส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนเท่าที่ควร สิ่งที่ห้องสมุดโรงเรียนของ North Central Association ขาดมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

Mullen ได้ขอเสนอแนะไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันฝึกหัดครูและองค์การที่เกี่ยวข้อง ควร เน้นความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อโปรแกรมการเรียนการสอนและสมาคมห้องสมุดอเมริกัน ควรจะหาวิธีที่จะให้ห้องสมุดโรงเรียนใคร่มาตรฐานตามที่กำหนดไว้

¹Bennet Curtis Mullen, "A Survey of Problems, Practices and Conditions Affecting the Use of the Library in Instruction in North Central Association Schools in Missouri," Dissertation Abstracts, Vol. XXVIII, No. 2, (1967), อ้างจาก พันทิพา เมฆบรรณ, การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิตศึกษ, แผนกวิชามัธยมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514,) หน้า 18.

ในปีเดียวกัน Floyd Raymond Meyer¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Library

Facilities and Services in Nebraska Secondary Schools Accredited by the North Central Association"

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในเนบราสกา ผลการวิจัยพบว่าสิ่งสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ ควรจัดทำในห้องสมุดโรงเรียนคือกิจกรรมและบริการสำหรับนักเรียน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งกิจกรรม แนะนำการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องสมุด มาตรฐาน ขนาดตารางการทำงาน และกิจกรรมของบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด การสั่งซื้อวัสดุต่าง ๆ ของห้องสมุด การเลือกตลอดจนการจัดทำวัสดุและโสตทัศนอุปกรณ์ของห้องสมุด

Meyer ได้ขอเสนอแนะไว้ว่า ควรจัดนิทรรศการและโปรแกรมที่ส่งเสริมการเรียนในห้องสมุด มีการแนะนำหรือจัดวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง ผู้บริหารครูและบรรณารักษ์ควรประสานงานกัน มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทำงานเต็มเวลา และห้องสมุดควรมีโสตทัศนวัสดุที่จำเป็น

ในปี ค.ศ. 1970 Dale Eugent Becker² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Social

Studies Achievement of Pupils in Schools with Libraries and Schools

without Libraries" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสำรวจความแตกต่างของสัมฤทธิ์ผล

¹Floyd Raymond Meyer, "Library Facilities and Services in Nebraska Secondary Schools Accredited by the North Central Association," Dissertation Abstracts, Vol.XVII, No.11, (1967), อ้างจาก พันทิพา เมฆบูรณ์, การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา, แผนกวิชามัธยมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514,) หน้า 17.

²Dale Eugene Becker, "Social Studies Achievement of Pupils in Schools with Libraries and Schools without Libraries" Dissertation Abstracts Vol.XXXI, No.5, (1970), p.2411.

ของการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนที่มีห้องสมุดโรงเรียนกับโรงเรียนที่ไม่มีห้องสมุดโรงเรียน ผลของการวิจัยพบว่าห้องสมุดเป็นแหล่งสำคัญ เป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้าในอันที่จะทำให้การศึกษาวิชาต่าง ๆ ได้รับความสำเร็จดียิ่งและห้องสมุดโรงเรียนเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้

ในปีเดียวกัน Helda Lease Jay¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Increasing the Use of Secondary School Libraries as a Teaching Tool" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการใช้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในฐานะเป็นแหล่งช่วยสอนและสำรวจการใช้อุปกรณ์การสอนที่มีอยู่ในห้องสมุดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าทั้งครูและนักเรียนต้องการความร่วมมือกับห้องสมุดโรงเรียนควยในคานต่าง ๆ ได้แก่ครูไม่ควรสอนแต่เพียงในห้องเท่านั้น ควรจะมีเวลาสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมที่ต้องอาศัยการค้นคว้าจากห้องสมุดโรงเรียน เช่น การมอบหมายงานให้นักเรียนไปค้นคว้าควรจะได้กำหนดหัวเรื่อง ให้นักเรียนมีโอกาสเลือกได้มากที่สุด เมื่อมอบหมายงานให้นักเรียนทำเป็นกลุ่ม ครูก็ควรจะได้เขาไปสำรวจดูหนังสือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดโรงเรียนที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับงานที่มอบหมายเพื่อสำรวจดูว่าขอมูลต่าง ๆ ในห้องสมุดมีพอเพียงหรือไม่ ส่วนห้องสมุดโรงเรียนนั้น นอกจากจะมีอุปกรณ์ต่าง ๆ ครบครันแล้ว ควรจะตั้งอยู่ในที่ซึ่งทั้งครูและนักเรียนในโรงเรียนจะมาใช้บริการได้โดยสะดวก

Helda Lease Jay ได้ขอเสนอแนะไว้ว่าปัญหาต่าง ๆ ของห้องสมุดโรงเรียนจะได้รับการแก้ไขให้มีประสิทธิภาพได้ดั้นนั้ยอมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ

¹ Helda Lease Jay, "Increasing the Use of Secondary School Libraries as a Teaching Tool" Dissertation Abstracts, Vol XXXI, No.5, (1970), p.2413.